

Til Kommunalbestyrelsen i Bornholms Regionskommune.

Er kommunen ved at score et unødvendigt selvmål inden for borgerinvolvering?

Borgerforeningerne i Svaneke og Gudhjem er uforstående overfor processen i forbindelse med udviklingen af et nyt bibliotekstilbud på Bornholm.

Denne henvendelse er blevet til på baggrund af en stigende bekymring i forbindelse med processen og de foreløbige resultater ved udviklingen af et nyt biblioteksvæsen på Bornholm. Vi noterer os, at Fritids-, Kultur- og Lokalsamfundsudvalget (FKLU) på mødet d. 2.11.2023 godkendte et nyt strategiforslag for Bornholms Folkebiblioteker 2024-2027. I denne strategi (https://bibliotek.brk.dk/sites/default/files/strategi_dit_mit_vores_bibliotek_2023_final.pdf) lægges der op til mange forskellige og nye elementer, men det er især beslutningen om, at der skal ske en reduktion i antallet af eksisterende lokale filialer, som har vores store bekymring – og bevågenhed.

Hvor kommer dette forslag fra og hvad er begrundelserne?

I indledningen til projektbeskrivelsen står følgende: "Strategi for Bornholms Folkebiblioteker er resultatet af de mange gode ideer og relevante ønsker fra borgerne, der blev samlet ind i foråret 2023 og en løbende konstruktiv idéudveksling blandt bibliotekets personale gennem hele projektperioden."

Det hævdes efterfølgende, at der "i foråret 2023 blev sat fokus på borgerinddragelsen og formuleringen af visioner for det gode bibliotekstilbud."

Intentioner om inddragelse af borgerne på Bornholm bakker vi selvfølgelig op om, og vi noterer os med tilfredshed, at det harmonerer med kommunens overordnede værdigrundlag om borgerinddragelse. På kommunens hjemmeside tilbydes et metodekatalog til kommunens ansatte, når de skal involvere borgerne (<https://bornholm.viewer.dkplan.niras.dk/plan/13#/2114>). Som det er formuleret her, skal borgerne tages med på råd, når det fremtidige samfund skal formes – både til gavn for borgere og erhvervsliv.

Når vi se ser på den beskrivelse og evaluering, som Bornholms Folkebiblioteker har lavet af projektets første del i 2023 (https://bibliotek.brk.dk/sites/default/files/dit_mit_vores_bibliotek.pdf), så har vi endog meget svært ved at se (1) at ideen om nedlæggelse af filialer har rod i borgernes ønsker og (2) at inddragelsen af borgerne har været taget tilstrækkeligt seriøst i processen indtil nu (hvorfor har man dog ikke anvendt kommunens metodekatalog?). Den første fase bestod primært af debatmødet 2. maj 2023, et par arrangementer for børnefamilier og for unge på Campus i Rønne samt en spørgeskemaundersøgelse.

På debatmødet fremhævede de 4 oplægsholdere, at bibliotekerne skal ses som et meget vigtigt element for demokratisk dannelse og til bevarelsen af dansk kultur. Flere kunne statistisk påvise sammenhængen mellem tilgængelighed (kort afstand og synlighed) og frekvensen af brugere.

Efterfølgende kunne deltagerne på 3 af de i alt 4 stationer så komme med ønsker og visioner i relation til mødets overordnede tema, "Fremtidens Biblioteker" – og ønskerne og tankerne var mange.

På den 4. station var emnet (måske ikke helt ordret citeret): "Når vi ikke har råd til den nuværende struktur, hvor kan (ikke "om") der så lukkes biblioteker".

Det var meget overraskende, når vi netop var blevet orienteret om vigtigheden af nærvær og synlighed, men tilsyneladende en på forhånd defineret opgave, som ingen – så vidt vides – "bed på".

I forbindelse med de særskilte arrangementer med børnefamilier og Campus elever kan man stille det vigtige spørgsmål, om de på nogen måde udgør en repræsentativ gruppe for øens borgere. Desuden er det ikke muligt at se, hvordan disse arrangementer fandt sted og hvilke resultater de førte til.

Spørgeskemaundersøgelsen blev sendt ud til 4.000 borgere, hvoraf man fik 302 tilbage – altså en svarprocent på 7.5 (hvor nogle ikke var fuldstændigt besvarede). Der er nok grænser for, hvor alvorligt man kan tage resultaterne fra denne undersøgelse pga. de meget få respondenter, men der er dog en klar tendens til, at folk der befinder sig uden for Rønne klart prioriterer, at biblioteket ligger tæt på deres bopæl.

På baggrund af ovenstående må vi konkludere to væsentlige ting:

1. Forårets proces giver ingen opbakning fra borgerne til at nedlægge filialer, hvor nærhedsprincippet forsvinder.
2. Forårets proces bygger på en meget speciel og ”fattig” udgave af det princip om borgerinddragelse, som kommunen på sin hjemmeside ellers lægger vægt på som grundlæggende værdi i sit arbejde.

Vi ser to alvorlige konsekvenser af ovenstående proces. For det første er man nu i gang med at vedtage en struktur for fremtidens biblioteker, som ikke har opbakning i befolkningens ønsker og behov – man har simpelthen mistet muligheden for at tilpasse et moderne og tidssvarende bibliotekstilbud til de eksisterende behov, fordi borgerinddragelsen har haft så ringe kår. Dernæst – og det er måske ikke mindst vigtigt for den overordnede udvikling af kommunen – så vil den gennemførte proces føre til en øget mistillid og agtpågivenhed hos borgerne, når man fra kommunens side næste gang sætter et initiativ i gang, som man gerne vil høre og involvere borgerne i. På den måde mener vi, at kommunen på baggrund af den nuværende proces er i gang med at score et unødvendigt selvmål!

Vi foreslår derfor, at man gentænker processen (og den vedtagne strategi), så borgernes perspektiver for alvor kan bringes i spil. Fx er det sandsynligt, at borgerne på Bornholm vil have et andet bud på, hvordan et ”tidssvarende og moderne” bibliotekstilbud skal se ud, end det der foreligger på nuværende tidspunkt (og som vel primært må være baseret på holdninger hos ansatte inden for det bornholmske bibliotek).

Sammenfattende foreslår vi konkret:

1. Strategien sættes til diskussion (og ikke blot præsentation) på det kommende planlagte borgermøde med henblik på reelt at få borgernes input til at kvalificere arbejdet. Vi foreslår desuden, at borgerne involveres aktivt i planlægning og afholdelse af dette borgermøde. Som byforeninger deltager vi gerne i dette arbejde, og vi råder over kompetencer der er relevante for at udføre reel borgerinvolvering.
2. På samme måde foreslår vi, at borgerne involveres i den efterfølgende høringsrunde, og at vi også her sikrer os, at processen bidrager til at kvalificere strategien. Også her deltager vi som borgerforeninger gerne i arbejdet.

Ovenstående forslag betragter vi som en mulighed for at bringe processen om bibliotekernes fremtid i overensstemmelse med kommunens overordnede værdigrundlag om borgerinddragelse.

Med venlig hilsen

Henrik Søby & Ole Stigemo

Byforeningen Svaneke's Venner & Gudhjem By- & Museumsforening